

INESSA ARMANDILLE

Hyvä ystävä! En tiedä, onko meillä erimielisyyksiä „isänmaan puolustamisen” suhteen vai ei ole. Te löydätte ristiriidan „Marxin muistolle” nimisessä kokoelmassa julkaistun kirjoitukseni²⁴⁵ ja nykyisten lausuntojeni välillä, *siteeraamatta* täsmällisesti kumpaakaan. Minun on mahdoton vastata sellaiseen viittaukseen. Minulla ei ole kokoelmaa „Marxin muistolle”. En tietenkään ole voinut kirjaimelleen muistaa, mitä olin siellä kirjoittanut. Ilman *tarkkoja* sitaatteja, silloisia ja nykyisiä, en voi vastata *sellaiseen* Teidän taholtanne esitettyyn argumenttiin.

Yleensä puhuen minusta tuntuu, että Te järkelette hiukan yksipuolisesti ja formalistisesti. Olette ottanut *yhden* sitaatin „Kommunistisesta manifestista” (työläisillä ei ole isänmaata) ja haluatte kai varauksitta soveltaa sitä *aina kansallisten sotien kieltämiseen asti*.

Koko marxilaisuuden henki, koko sen systeemi vaatii, että jokaista väittämää on tarkasteltava vain (α) historiallisesti; (β) vain sitomalla se muihin; (γ) vain sitomalla se historian konkreettiseen kokemukseen.

Isänmaa on historiallinen käsite. Toista on isänmaa kansallisen sorron kukistamisen kaudella tai täsmällisemmin: kukistamistaistelun *hetkellä*. Toista se on hetkellä, jolloin kansallinen liike on jäänyt kauaksi taakse. Isänmaata ja sen puolustamista koskevaa väittämää ei *voida* soveltaa yhtäläisesti kaikissa oloissa „kolmeen valtiotyyppiin” (itsemääräämistä koskevien teesiemme 6. §)²⁴⁶.

„*Kommunistisessa manifestissa*” on sanottu, että työläisillä ei ole isänmaata.

Oikein. Mutta siinä on sanottu *muutakin* kuin se. Siinä on sanottu vielä, että kansallisia valtioita muodostettaessa proletariaatin osuus on jossain määrin erikoinen. Jos otetaan ensin mainittu väittämä (työläisillä ei ole isänmaata)

ja *unohdetaan* sen *yhteys* toiseen (työläiset konstituoidut luokaksi kansallisuuksittain, vaikkakaan ei siinä mielessä kuin porvaristo), niin se on kerrassaan väärin.

Missä on tuo yhteys? Mielestäni juuri siinä, että *demokraattisessa* liikkeessä (tietyllä hetkellä ja tietyissä konkreettisissa tilanteissa) proletariaatti ei voi kieltäytyä tuke-
masta tätä liikettä (eikä siis myöskään puolustamasta isänmaata kansallisessa sodassa).

Marx ja Engels sanoivat „*Kommunistisessa manifestissa*”, että työläisillä ei ole isänmaata. Mutta sama Marx useammin kuin kerran *kehotti kansalliseen* sotaan: Marx v. 1848, Engels v. 1859 (hänen kirjasensa „Po ja Rein” lopussa, missä suoraan lietsotaan saksalaisten *kansallistunnetta*, suorastaan kehoitetaan heitä kansalliseen *sotaan*). V. 1891, jolloin lähestyi ja uhkasi syttyä Ranskan (Boulanger'n) + Aleksanteri III sota Saksaa vastaan, Engels piti *aivan* oikeana „isänmaan puolustamista”²⁴⁷.

Sekoittivatko Marx ja Engels asioita, puhuivatko he tänään yhtä, huomenna toista? Ei. Mielestäni „isänmaan puolustamisen” tunnustaminen kansallisessa sodassa vastaa *täysin* marxilaisuutta. Saksalaisten *sosialidemokratien* olisi todellakin *pitänyt* v. 1891 puolustaa isänmaata Boulanger'ta + Aleksanteri III vastaan käytävässä sodassa. Se olisi ollut eräänlainen *kansallisen* sodan muunnelma.

Kesken kaiken: puhuessani näin, minä *toistan* sen, mitä on sanottu Juria vastaan suunnatussa artikkelissa²⁴⁸. Ette jostain syystä mainitse siitä mitään. Minusta tuntuu, että *juuri* siinä artikkelissa on useita väittämiä nyt esille nousseesta kysymyksestä, mitkä loppuun saakka (tai melkein) selittävät käsitykseni marxilaisuudesta.

Radekista ja „riidasta” (???) Radekin kanssa. Minulla oli jo keväällä kiistaa Grigorin kanssa, joka ei lainkaan käsittänyt silloista poliittista tilannetta ja moitti minua välien katkaisemisesta Zimmerwaldin vasemmistoon. Se on pötyä.

Yhteys Zimmerwaldin vasemmistoon on sekin ehdollinen asia. Ensinnäkin Radek ei ole Zimmerwaldin vasemmisto. Toiseksi Radekin kanssa ei ole „katkaistu välejä” yleensä, vaan ainoastaan määrättyllä *alalla*. Kolmanneksi yhteys Radekiin olisi typerää ymmärtää siten, että *meidän* kätemme olisivat sidotut *välttämättömässä* teoreettisessa ja käytännöllisessä taistelussa.

Ad 1 (1. kohtaan). En ole koskaan enkä missään tehnyt askeltakaan edes yhteyksien heikentämiseksi „Zimmerwaldin vasemmistoon” välien katkaisemisesta puhumattakaan. Kukaan ei ole minulle todistanut eikä todista sitä. Ei Borhardtiin eikä ruotsalaisiin, Kniefiin j.n.e. j.n.e.

(Radek työnsi meidät hyvin katalasti sivuun „Vorboten” * toimituksesta. Radek on politiikassa Tyszkän tapainen kauppias, hävytön, röyhkeä ja typerä. Grigorin kirjoitti minulle keväällä 1916, kun olin jo Zürichissä, että hänellä ei ole minkäänlaista „kollegista työtä” Radekin kanssa. Radek on loitonnut — se on *tosiasia*. Loitonnut „Vorboten” vuoksi sekä minusta että Grigorista. Yhden henkilön röyhkeyden ja alhaisen kaupusteluhengen vuoksi Zimmerwaldin vasemmisto ei ole lakannut olemasta vasemmistona eikä sitä kannata sotkea, ei ole viisasta eikä oikein sotkea tähän.

„Gazeta Robotniczan” ** v. 1916 helmikuun numero on mallinäyte tuollaisesta Tyszkalle tyypillisestä (Radek kulkee hänen jälkiään) lakeijamaisen halvasta „pelailusta”. Ken antaa anteeksi tuollaiset asiat politiikassa, on mielestäni typerys tai heittiö. *Minä en anna niitä koskaan anteeksi*. Sellaisesta annetaan kuonoon tai käännytään selin.

Minä menettelin luonnollisesti viimeksi mainitulla tavalla. Enkä kadu. Yhteyksiä Saksan vasemmistolaisiin emme ole hituistakaan heikentäneet. Kun tehtäväksi tuli kulkea todella yhdessä Radekin kanssa (Zürichin edustajakokous 4.—5. XI. 1916²⁴⁹), *me kuljimme* yhdessä. Kaikki Grigorin typerähköt lavertelut, että minä olisin tehnyt pesäeron Zimmerwaldin vasemmistosta, osoittautuivat typeryydeksi, mitä ne olivat aina olleetkin.)

Ad 2 — „alana”, jolla ero Radekin kanssa tapahtui, olivat siis (α) Venäjän ja Puolan asiat. Tämän vahvasti Ulkomaisen järjestön komitean päätöslauselma. (β) Jurin ja kumpp. tapaus. Radek kirjoittelee nytkin (voin lähettää Teille, jos haluatte) mitä röyhkeimpiä kirjeitä minulle (ja Grigorille) siitä, että muka he (hän + Buharin + Juri ja kumpp.) arvelevat niin ja niin!! Siten voi kirjoittaa ainoastaan tollo tai roisto, joka haluaa punoa „juonia”

* — „Edelläkävijän”. Toim.

** — „Työväenlehti”. Toim.

ryömimällä meidän sekä Jurin ja kumpp. välisten erimielisyyksien *rakoon*. Jos Radek *ei ole* käsittänyt, *mitä* hän tekee, niin hän on tollo. Jos hän on käsittänyt sen, niin hän on roisto.

Puolueemme poliittinen tehtävä oli selvä: *me emme voi-neet sitoa* käsiämme toimituksessa myöntymällä tasa-vertaisuuteen N. I:n+Jurin+J. B:n kanssa (Grigori ei tätä käsittänyt ja pakotti minut antamaan suorastaan ultimatumin: ilmoitin *poistuvani* „Kommunistista”, jollemme katkaise suhteita häneen. „Kommunist” oli hyvä *niin kauan kuin* kolmikolla, joka muodosti $\frac{1}{2}$ toimituksesta, *ei ollut* erikoista ohjelmaa). *Tasavertaisuuden* myöntäminen ryhmälle, jonka muodostivat Buharin+Juri+J. B., olisi ollut idiotismia ja pilannut kaiken työn. Jurilla, joka on aivan possu, enempää kuin J. B:lläkään ei ole lainkaan aivoja, ja kun he antoivat vetää itsensä *ryhmä-*tyhmyyteen Buharinin kanssa, silloin oli tehtävä ero heistä tai tarkemmin „Kommunistista”. Se tehtiinkin.

Polemiikki itsemäärämisestä on vasta alkamassa. Heillä on täydellinen sekasotku siinä asiassa — samoin kuin demokratiaan suhtautumista koskevassa *kysymyksessä kokonaisuudessaankin*. Siinä asiassa ei „tasavertaisuuden” antaminen possuille ja typeryksille tule koskaan kysymyseenkään! Kun he eivät kerran halunneet oppia rauhallisesti ja toverillisesti, niin syyttäkööt itseään. (Minä *kovistelin* heitä haastaen keskustelemaan tästä Bernissä: he käänsivät nenänsä toisaalle! minä kirjoitin heille kymmenien sivujen pituisia kirjeitä Tukholmaan — he käänsivät nenänsä toisaalle! No, jos asia on kerran siten, niin painukoot hiiteen. Tein kaiken mahdollisen *rauhallisen* ratkaisun hyväksi. Jolleivät he kerran halua sitä, niin annan heille kuonoon ja häpäisen heidät typeryksinä koko maailman edessä. Siten ja vain siten on meneteltävä.) Voitte ehkä kysyä, mitä tekemistä siinä on Radekilla.

Sitä, että hän oli tuon „ryhmän” „järee tykistö”, sivulle pensaikkoon piilotettu tykistö. Juri ja kumpp. laskelmoivat ovelasti (J. B:llä on juontenpunojan kykyjä: hän ei *johdat-tanutkaan meidän luoksemme Juria*, vaan muodosti ryhmän meitä vastaan). He laskelmoivat, että aloittavat sodan ja että heidän puolestaan tulee sotimaan Radek!! *Heidän puolestaan* nähkääs tulee sotimaan Radek, ja Lenin tulee olemaan *sidottu*.

Mutta kuinkas kävi, herttaiset possut! Minä en anna sitoa itseäni politiikassa. Haluatte sotia? käykää päälle avoimesti. Ja Radekin osuus — usuttaa salavihkaa possuja tappeluun ja piiloutua „Zimmerwaldin vasemmiston” taakse — on kataluuden huippu. Tyszkalaisen rämeikön kurjinkaan otus ei olisi voinut katalammin kaupustella, mielistellä ja juonitella selän takana.

Ad 3 — on jo sanottu selvästi. Kysymys imperialismiin suhteesta demokratiaan ja minimiohjelmaan nousee eteen *yhä laajempaa* (ks. hollantilaisten ohjelmaa bullettiin 3. numerossa; amerikkalaiset S.L.P.* ovat heittäneet syrjään *koko* minimiohjelman. Entwaffnungsfrage**). Radekilla on siinä asiassa päässään **ehdoton sekasotku** (se näkyy selvästi hänen teeseistään; sen osoitti lisäksi myös kysymys välillisistä ja välittömistä veroista, mikä nostettiin esille minun teeseissäni). En anna koskaan sitoa käsiäni tätä tärkeintä peruskysymystä selittäessäni. En voi. Kysymys on selitettävä. Siihen tullaan vielä *kymmeniä* kertoja „lankeamaan” (kompastumaan).

Ken käsittää „siteet” Zimmerwaldin vasemmistoon siten, että me antaisimme sitoa *kätemme* teoreettisessa taistelussa „imperialistista ekonomismia” vastaan (tämä tauti on *kansainvälinen*: hollantilais-amerikkalais-venäläinen j.n.e.), hän ei ymmärrä mitään. En suostu hokemaan ulkoa „Zimmerwaldin vasemmisto” ja polvistumaan Radekin täysin sekasotkuisen teorian edessä.

Johtopäätös: Zimmerwaldin jälkeen *manööverointi* on ollut *vaikeampaa*. Oli *otettava* Radekilta ja J. B:ltä *kumppaneineen* kaikki *hyödyllinen antamatta sitoa käsiään*. Mielestäni olen siinä onnistunut. Sen jälkeen, kun Buharin matkusti Amerikkaan ja, *mikä tärkeintä*, Jurin artikkeli saapui meille ja *Juri hyväksyi* (hän hyväksyi! hänen *täy-tyi* hyväksyä) minun vastaukseni — heidän asiansa „ryhmänä” *on lopussa*. (Ja Grigori halusi *ikuistaa* tämän ryhmän myöntämällä sille *tasavertaisuuden*: *me* olisimme näyttäneet sille tasavertaisuutta!)

Radekin kanssa *erosimme* venäläis-puolalaisella areenalla *emme* *kutsuneet* häntä *Sbornikiimme*²⁵⁰. *Niin täytyi menetellä*.

* — Socialist Labour Party — Sosialistinen työväenpuolue. *Toim.*

** — Kysymys aseistariisunnasta. *Toim.*

Ja hän ei voi tehdä nyt mitään työn *pilaamiseksi*. Hänen oli pakko Zürichin edustajakokouksessa (5. XI. 1916) *yhtyä* minuun samoin kuin nytkin *Grimmiä vastaan*.

Mitä se merkitsee? Se merkitsee sitä, että minun onnistui *irrottaa* * kysymykset toisistaan: kansainvälinen hyökkäys kautskylalaisia (Grimmiä y compris **) vastaan ei ole *hituistakaan* heikennyt ja samaan aikaan minä en ole riippuvainen „tasavertaisuudesta” radekilaisen typeryyden kanssa!

Strategisessa suhteessa pidän asiaa nyt voitettuna. On mahdollista, että Juri + *kumpp.* + Radek + *kumpp.* alkavat *kiroilla*. *Allez-y, mes amis!* *** *Nyt odium* **** *lankeaa teille* eikä meille. Asialle Te ette *nyt* tee vahinkoa, ja meillä on tie avoin. Olemme päässeet irti Jurin ja Radekin *likaisesta* (joka suhteessa) sekasotkusta *hituistakaan heikentämättä* „Zimmerwaldin vasemmistoa” ja meillä on nyt *edellytykset* taistellaksemme typeryyttä vastaan demokratiaan suhtautumisen kysymyksessä.

Voilä *****. Pyydän anteeksi kirjeen pituutta ja terävien sanojen runsautta: en voi kirjoittaa toisin, kun puhun avoimesti. Mutta tähän on kaikki *entre nous* ***** , menee kai liiempi haukkuminenkin.

Parhaat terveiset! Teidän *Lenin*

Yleensä niin Radek kuin Pannekoekkin asettavat *v ä ä rin* kysymyksen taistelusta kautskylaisuutta vastaan. Tämä NB!! *****

Kirjoitettu marraskuun 30 pnä 1916
Lähetetty Zürichistä Clarensiin

Julkaistu ensi kerran v. 1949
„Bolshevik” aikakauslehdessä
1. numerossa

Julkaistaan
käsi kirjoituksen mukaan

-
- * — Se oli hyvin vaikeaa!!
 - ** — muun muassa. *Toim.*
 - *** — Tehkää niin, ystäväiseni. *Toim.*
 - **** — vastuu. *Toim.*
 - ***** — No niin. *Toim.*
 - ***** — meidän kesken. *Toim.*
 - ***** — Nota bene!! — huomatkaa!! *Toim.*